

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р Мирослав Митъов Димитров, ЮФ при УНСС - вътрешен член на научно жури, определено със Заповед № 1434/05.06.2023 г. на Зам. ректора по НИД на УНСС за защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Граждански процес“

Тема на дисертационен труд: Искове на кредитора в изпълнителното производство

Автор: Васил Райчев Райчев

1. Кратка информация за процедурата и докторанта

Със заповед № 1434/05.06.2023 г. на Зам. ректора по НИД на УНСС, издадена по предложение на Факултетния съвет на ЮФ (Протокол № 4/19.05.2023 г.), съм определен за вътрешен член на научното жури в процедурата за публична защита на дисертационен труд на тема „Искове на кредитора в изпълнителното производство ” с автор Васил Райчев Райчев – редовен докторант по докторска програма „Граждански процес” към катедра „Частноправни науки” на ЮФ при УНСС.

Дисертантът Васил Райчев завършва средно образование в гр. София, 9-та френска езикова гимназия. Висшето си образование получава в Юридическия факултет на СУ „Климент Охридски“, което завършва през м. февруари 2016 г. с отличен успех от следването и от държавните изпити, като придобива магистърска степен по специалност „Право“. Още през студентските си години проявява изявен интерес към изучаваната правна материя, вкл. към въпроси извън обхвата на учебната програма. В тази връзка завършва множество специализирани курсове (общо 10 бр.) по конкретни правни теми в различни реномирани европейски и северноамерикански университети, за което спомага и отличната му езикова подготовка. След завършването на висшето си образование Васил Райчев натрупва за кратко време значителен и разнообразен практически опит като юрист – работи като стажант при Частен съдебен изпълнител, като юрисконсулт и като адвокат, вписан в Софийската адвокатска колегия.

След успешен кандидат-докторантски конкурс, проведен през м. февруари 2020 г. е зачислен като редовен докторант в професионално направление 3.6 Право, научна специалност Граждански процес към катедра „Частноправни науки” на ЮФ при УНСС с

научен ръководител доц. д-р Таня Градинарова. По време на обучението си като докторант Васил Райчев е изпълнил индивидуалния си учебен план, като е положил всички изпити (докторантски минимуми) с отличен успех и е водил като хоноруван асистент семинарни занятия по Гражданско процесуално право на студенти от специалност Право в ЮФ на УНСС. Паралелно с обучението си в докторантура дисертантът продължава да практикува успешно адвокатската професия, което му помага и в научните изследвания. Както преди да бъде зачислен в докторантура, така и след това, дисертантът Васил Райчев проявява значителна публикационна активност. От завършване на образованието си по специалност Право до сега той има множество публикации – общо дванадесет като три от тях (статии в авторитетни правни списания) са свързани конкретно с темата на дисертационния му труд. Дори тази кратка биографична и професионална справка показва, че дисертантът забележително бързо се е утвърдил като юрист-практик от една страна и от друга страна като млад учен-изследовател най-вече в областта на Гражданското процесуално право.

2. Обща характеристика на дисертационния труд - актуалност, значимост, структура, методи на изследване и съдържание на дисертационния труд

2.1. Актуалност и значимост

Темата на дисертационния труд е подбрана сполучливо и ясно очертава предмета на научното изследване. Тя е научно и практически значима, и за мен - безспорно актуална. Причините за това са основно две. От една страна отделни въпроси, които исовете на кредитора в изпълнителното производство повдига, са били предмет на изследване в научни публикации (статии, коментари и др.), но липсва цялостно дисертационно или монографично изследване фокусирано точно върху тези исове в българската правна литература. От друга страна темата е безспорно актуална поради широката практическа приложимост на тези исове и особено този по чл. 422, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) след въвеждане на заповедното производство през 2008 г. Като се вземе пред вид и нерядко противоречивата съдебна практика по дела, образувани при предявяване на тези исове, става очевидна нуждата от теоретичното им осветляване с оглед преодоляване на тези противоречия, вкл. и чрез изменения на действащото законодателство, с оглед на която цел са направени в работата и редица разумни предложения *de lege ferenda*. Именно тази актуалност на темата вероятно е провokирала автора да пристъпи към цялостен анализ на двата иса – да изведе характерните им белези, да посочи тяхното приложно поле и разновидности, да очертае предпоставките за тяхната допустимост и основателност, да ги отграничи от исовата защита на длъжника, да изследва множеството възможни субективни

и обективни усложнения при тяхното разглеждане, както и редица практически проблеми, с които съдебната практика се е занимавала след 2008 г.

2.2. Структура на дисертационния труд и методи на изследване

Дисертационният труд е разработен в съответствие с изискванията на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България. Структуриран е правилно и балансирано. Отделните части следват логично една след друга, като е постигната смислова цялост и завършеност на изложението. То се състои от увод, четири глави, заключение и библиография (списък на използваната литература). Дисертацията като обем покрива обичайния такъв и възлиза общо на 257 страници, от които 243 стр. са с чисто научно съдържание. Направени са 514 бележки под линия, при това не самоцелни, а насочени към съответния конкретен, обсъждан в основния текст, проблем. Използваният научен апарат обхваща общо 85 заглавия (в т.ч. 19 на чужди езици) на учебни курсове, монографии, статии, студии и други източници на български и чужди езици. Следва да се отбележи, че разглежданите в дисертацията проблеми не са широко обсъждани в българската и чуждестранната литература. Обхванати са обаче впечатляващ брой съдебни актове – решения и определения най-вече на ВКС, но също и по-стари актове на ВС, както и отделни актове на други съдебни инстанции.

В изследването си авторът е боравил с множество научни методи. Наред с класическите методи за научни изследвания - анализ, синтез, индукция, дедукция и традиционния в областта на правото правно-догматичен метод, изразяващ се в познатите и широко практикувани способности за тълкуване на правните разпоредби (езиково, логическо, систематично и др.), авторът умело е използвал също правноисторическия и сравнителноправния метод, чрез които от една страна се изясняват обсъжданите в работата проблемни моменти на исковите на кредитора в изпълнителното производство, а от друга страна те подпомагат автора да аргументира поддържаните от него в дисертацията тези.

2.3. Съдържание на дисертационния труд (кратко представяне)

Съчинението започва с увод, в който авторът ясно и правилно очертава предмета на своето научно изследване (като го разграничава от обект на изследване), неговия обхват, цели, задачи, проблемни моменти, както и използваните методи на научно изследване.

Първа глава е посветена на исторически и сравнителноправен преглед на защитата на кредитора. Изложени са множество факти и любопитни подробности, свързани с историческото ѝ развитие у нас и в други държави от древността до днес, както и особеностите на уредбата ѝ в сега действащи чужди национални законодателства (Франция, Германия, Обединеното кралство, САЩ, Русия, Норвегия, Сърбия, и др.). Авторът е обсъдил

корените на кредиторската защита и предпоставките за нейното уреждане в контекста на общественополитическата и стопанска среда в различни исторически периоди. Цитирани са редица исторически документи, както и текстове на изтъкнати философи (Монтескьо, Кант). Въпреки очевидно богатия познавателен характер на изложението в тази глава (авторът може да бъде поздравен за положените от него очевидно големи изследователски усилия) следва да се отбележи, че то е твърде широко и засяга и въпроси извън темата на дисертацията (искове на кредитора в изпълнителното производство), в т.ч. общи въпроси на защитата на кредитора с материалноправни, а не само с процесуални инструменти. Струва ми се, че в тази си част изложението е могло малко да се съкрати, за да не остава впечатлението, че авторът ненужно го разширява, като се отклонява от конкретната тема.

Във втората глава на дисертацията, озаглавена „Обща характеристика на исковата защита на кредитора в изпълнителното производство“, са разгледани някои общи теоретични въпроси. Авторът подробно е изяснил понятието „кредитор“, умело го е съпоставил с понятието „взискател“, обсъдил е и спецификите на различните средства за защита, направил е детайлни отграничения на исковата защита на кредитора в изпълнителното производство от общата искова защита и исковата защита на длъжника. Изложението в тази глава се отличава с добра аргументация и полага добра теоретична и понятийна основа за конкретното последващо разглеждане на двата иска на кредитора в изпълнителното производство.

Следващите две глави - трета и четвърта са посветени съответно на исковете по чл. 422, ал. 1 и чл. 464, ал. 1 ГПК, които законодателят е уредил в защита на интересите на кредитора в изпълнителното производство. Тези глави заемат централно място в дисертационния труд и съдържат най-много теоретични и практико-приложни приноси на автора за развитието на българската правна наука в областта на гражданския процес. Подробно са разгледани приложните полета на двата иска, техния предмет и разновидности, подведомственост и подсъдност, предпоставките за предявяването им, разпределението на доказателствената тежест, възможните усложнения, които могат да възникнат в хода на развитието на производството, последиците от постановените съдебни решения по тези два иска и др. Значително внимание авторът е отделил на множество проблеми, които тези искове поставят в съдебната практика, като напр. правния интерес от предявяването им, изменение на основанието и на размера на иска, преминаване от установителен към осъдителен и обратно, обезпечението на иска и др. Изложени са смели научни тези като напр. за несъщинския сурогационен характер на иска по чл. 464, ал. 1 ГПК, възможността този иск да бъде не само отрицателен установителен, но и осъдителен и др. В тази част от

дисертацията личи значителния практически опит на автора. По-голямата част от изложените от него тези са солидно и убедително аргументирани, въпреки че има по мое мнение и такива, които трудно могат да бъдат споделени (напр. определянето на исковете като такива от „хибриден тип“). Последното обаче въобще не означава, че повдигнатите въпроси не следва да бъдат предмет на пълноценна научна дискусия, която дисертантът умело провокира без да налага своето мнение като единствено правилно. На основата на подробния анализ на двата иска и изведените от автора практически проблеми, които се поставят най-вече пред съдебната практика, авторът е направил и редица разумни предложения за усъвършенстване на действащото законодателство (*de lege ferenda*), представляващи оригинален принос в българската процесуална литература.

В заключението са обобщени и представени в синтезиран вид най-важните резултати от научното изследване, изведени са приносните моменти според мнението на автора и са изброени неговите предложения *de lege ferenda*. Положително впечатление прави също и обстоятелството, че наред с анализа на разглежданите правни институти, направен в основната част от дисертацията, авторът извежда и очертава тенденциите в развитието им, които посочва в заключителната част на своя труд.

3. Обща оценка на дисертацията и на качествата на дисертанта като изследовател на правни проблеми

Като цяло дисертационният труд се отличава с богатство на разгледаните от автора хипотези, дори бих добавил изчерпателност. Изложението е добре структурирано и има завършен вид. Езикът е точен (с малки изключения) и разбираем, а стилът на изложение - висок. Повечето от поддържаните от автора тези са логично и подробно аргументирани с доводи, почерпени най-вече от самостоятелен задълбочен анализ на съдебната практика, но и от научния апарат, с който авторът умело борави. Цялостното ми впечатление при прочита на дисертационния труд е, че дисертантът притежава задълбочени познания в сферата на гражданското процесуално право, запознат е с уредбата на изследваните правни явления и в редица чужди държави, демонстрира много добри способности за самостоятелни научни изследвания и проявява научна смелост да заявява ясно поддържаните от него становища, както и да критикува, но боравейки с научни аргументи. Наред с това следва да се отбележи, че авторът познава в детайли българската съдебна практика и може критично да я анализира, има поглед върху разглежданите въпроси и от практическа гледна точка, което му позволява да открие важните практико-приложни проблеми, да насочи изследователските си усилия върху тях и да предложи своята интерпретация, а там където е необходимо и да направи предложения за алтернативно на възприетото в практиката тълкуване и прилагане на закона.

Изложението показва също, че авторът умее да води етична и ползотворна задочна научна дискусия с цитираните от него автори, независимо дали споделя или оспорва тяхното становище по един или друг разглеждан от него в работата въпрос.

4. Научни и научно-приложни приноси

Дисертационният труд разкрива множество научни и научно-приложни резултати, които могат да бъдат определени като приноси в развитието на правната наука у нас и в частност процесуалната. Следва да се отбележи, че работата съдържа и чисто практически приноси, свързани най-вече със съдебната практика. Без претенция за изчерпателност, по-важните приносни моменти според мен са следните:

- дисертацията представлява първото в българската правна книжнина цялостно и систематизирано теоретично и практико-приложно изследване, което е посветено и фокусирано конкретно върху исковата защита на кредитора в изпълнителното производство и като такова представлява научна новост;

- подробният и оригинален исторически и сравнителноправен преглед най-вече в тази му част, която е конкретно свързана с процесуалните инструменти за защита интереса на кредитора в изпълнителния процес;

- очертаването на обхвата, съпоставката и ясното разграничаване на понятията „кредитор“ от една страна и „взискател“ от друга;

- изчерпателния преглед на съдебната практика по въпроси, свързани с исковете на кредитора в изпълнителното производство и критичния ѝ анализ;

- оригиналното сравнение между иска по чл. 422, ал. 1 ГПК и този по чл. 464, ал. 1 ГПК и извеждане на общото и различното между тях – първият защитава собствено вземане на кредитора, а вторият – оспорва вземане на конкуриращ кредитор, както и изводът, че и двата иска могат да бъдат както установителни, така и осъдителни с посочване на предпоставките за това;

- добре аргументираната теза, че изтичането на срока по чл. 415, ал. 5 ГПК преклудира единствено правото на ищеца да се ползва от издадената заповед за изпълнение и от фикцията, че искът е предявен от датата на подаване на заявление за издаване на заповедта, но не погасява материалното право на кредитора, което може да бъде защитено и по общия исков ред;

- изводът, че искът по чл. 464, ал. 1 ГПК може да бъде осъдителен с очертаване на необходимите за това предпоставки;

- оригиналната и добре обоснована по мое мнение теза, че искът по чл. 464, ал. 1 ГПК разкрива белези на сурогационен иск поради обстоятелството, че кредиторът чрез него макар

да не е процесуален субституент упражнява правото на своя длъжник да оспори дължимостта на вземането на конкуриращия взискател;

- изводът, че предмет на иска на кредитора, оспорващ вземане на друг кредитор, може да бъде и публично по своя характер и източник вземане;

- обосноваването становище, че искът на кредитора, оспорващ вземане на друг кредитор, може да бъде предявен като частичен;

- множеството разумни предложения за усъвършенстване на законодателството (*de lege ferenda*), отнасящи се до иска по чл. 422, ал. 1 ГПК и до иска по чл. 464, ал. 1 ГПК, които са формулирани и като конкретни нормативни разпоредби;

- смелото, но за мен правилно принципно становище, изразено от автора, подкрепено с доводи, почерпени най-вече от практиката, че следва да отпаднат тълкувателните правомощия на ВКС по чл. 124 от Закона за съдебната власт, което би отклонило българската юриспруденцията от тенденцията за създаване на задължителни „съдебни прецеденти“, което от една страна би дало по-голяма свобода на съдиите да съобразяват своите актове с конкретните специфики на разглеждания казус, а от друга страна би стимулирало законодателя своевременно да попълва празнотите в нормативните актове и тяхното изменение с оглед адаптиране на правилата, които те съдържат, към динамично променящата се обществена и стопанска среда.

5. Критични бележки и препоръки

Затруднявам се да направя критични бележки към представения за публична защита дисертационен труд, свързани със структурирането и обхвата му, както и с правилността на убедително защитените от автора тези, макар и с някои редки изключения. Все пак мога да отбележа следното:

- изложението в първа глава на места, както бе отбелязано по-горе, излиза извън обхвата на конкретната тема на дисертационния труд и би могло да бъде съкратено;

- за мен не е сполучливо въвеждането и употребата на понятието „искове от хибриден тип“, каквито според автора са разглежданите искове на кредитора в изпълнителното производство. По мое мнение едно правно явление би било от „хибриден тип“, ако притежава едновременно част от белезите на други две или повече явления. Аргументът, че след като разглежданите искове могат да бъдат както установителни, така и осъдителни, не налага извода, че това са хибриден тип искове. По тази логика и искът за собственост би бил „хибриден“, тъй като може да е установителен или осъдителен в зависимост от това в чия фактическа власт е спорната вещ. А и като че ли с това ново понятие би възникнало „нормативно напрежение“ с разпоредбите на чл. 124 ГПК, които определят видовете искове;

- работата би спечелила, ако авторът бе разгледал и хипотезата, в която издадената и оспорена заповед за изпълнение впоследствие е обезсилена поради недопустимост на производството и възникващите в тази връзка практически въпроси с преклудирани възраженията на ответника в срока по чл. 133 ГПК по първоначално предявения установителен иск по чл. 422 ГПК и впоследствие преминаване към осъдителен, ако напр. погасителната давност е изтекла след подаване на заявлението за издаване на заповедта, но обезсилването произтича от съдебен акт, влязъл в сила след изтичане на едномесечния срок от предявяване на иска по чл. 422 ГПК;

- препоръчвам също допълване на доводите в подкрепа на правилната според мен теза, че искът по чл. 464, ал. 1 ГПК има „несъщински сурогационен характер“, вкл. и с аргументи, почерпени от разпоредбите на чл. 134 ЗЗД;

- на отделни места в изложението са допуснати някои неточности – напр. на стр. 181 изтеклата погасителна давност се разглежда като факт, който води до недължимост на вземането, също на стр. 203 пише, че „... оспореното вземане не съществува поради погасяване на вземането вследствие на изтекла погасителна давност“. В дадените примери не е съобразено, че последиците от изтичане на давността не настъпват автоматично, а се релевират от лицето, в чиято полза тя е изтекла, тъй като съгласно чл. 120 ЗЗД давността не се прилага служебно;

- не споделям авторското становище, че искът по чл. 464, ал. 1 ГПК следва да се разглежда като неоценяем (стр. 189);

- като техническа и формална забележка може се посочи и липсата на декларация за оригиналност, която обаче е лесно отстранима.

С горните бележки и препоръки авторът по своя преценка може да се съобрази, ако реши да публикува своето изследване, което аз лично силно препоръчвам, тъй като работата би била изключително полезна както за всички практикуващи юристи, така и за преподаватели и изследователи в областта на гражданския процес. Бележките ми в тази точка обаче по никакъв начин не променят отличното впечатление от дисертационния труд и неговите значими научни и научно-приложни резултати.

6. Оценка на автореферата и публикации на автора по темата на дисертацията

Представеният автореферат се състои от 30 страници. В него са очертани накратко предметът и целите на изследването, както и използваните методи. В стегнат и систематизиран вид правдиво и достъпно е представено съдържанието на дисертацията, както и постигнатите основни научни и научно-приложни резултати, като коректно е изразено и авторското мнение относно направените научни приноси и предложения за

усъвършенстване на законодателството. Изложението в автореферата е ясно, синтезирано и дава добра възможност за първоначална ориентация в най-важните от теоретична и практическа гледна точка проблеми, изследвани в работата, както и за позицията на автора по всеки един от тях и предложенията му de lege ferenda за усъвършенстване на действащото законодателство.

Дисертантът е направил за сравнително краткото време от завършването на висшето си образование до сега (2016-2023 г.) значителен брой публикации – 12 (дванадесет), три от които са посветени на може би най-съществените проблеми, които исковете на кредитора в изпълнителното производство поставя и които са обхванати, доразвити и инкорпорирани впоследствие в цялост в дисертационния му труд. Тези публикации на автора покриват нормативно установените минимални национални наукометрични критерии. Чрез тях част от оригиналните тези на автора са популяризирани и са станали достояние на правната общност – академична и на практикуващите правници. Със своята задълбоченост те затвърждават впечатлението, че дисертантът притежава забележителни познания в сферата на гражданското процесуално право, както и отлични способности за самостоятелни научни изследвания, които, уверен съм, ще продължат и ще се задълбочат в следващите години.

6. Заключение

С оглед на гореизложеното считам, че представеният за публична защита дисертационен труд на тема **„Искове на кредитора в изпълнителното производство”** с автор **Васил Райчев Райчев** отговаря напълно на изискванията, уредени в чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в РБ и чл. 27 от Правилника за прилагането му. Убедено давам положителна оценка по смисъла на чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗРАСРБ на защитавания дисертационен труд, поради което ще гласувам в подкрепа на предложението за присъждане на **образователната и научна степен „доктор” на автора на дисертацията – Васил Райчев Райчев** по научната специалност „Граждански процес” в професионално направление 3.6. „Право”.

24.08.2023 г.

Член на научното жури:

(доц. д-р Мирослав Димитров)

STANDPOINT

By Associate Professor Miroslav Mityov Dimitrov, Ph.D at UNSS - internal member of the scientific jury, determined by Order No. 1434/05.06.2023 of the Deputy Rector for NID activities of UNSS for the defense of a dissertation work for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal sciences, professional range 3.6 Law, scientific specialty "Civil Process"

Dissertation topic: Claims of the creditor in enforcement proceedings

Author: Vasil Raichev Raichev

1. Brief information about the procedure and the doctoral candidate

By order No. 1434/05.06.2023 of Deputy Rector for NID activities of UNSS, issued on the proposal of the Faculty Council of the Faculty of Law (Protocol No. 4/19.05.2023), I have been appointed as an internal member of the scientific jury in the procedure for public defense of a dissertation work on the topic "Claims of the creditor in the executive production" with author Vasil Raychev Raychev - full-time doctoral student in the doctoral program "Civil Process" at the Department of "Private Law Sciences" of the Faculty of Law at UNSS. Dissertator Vasil Raichev graduated his secondary education in the city of Sofia, the 9th French language high school. He received his higher education at the Faculty of Law of the SU "Kliment Ohridski", which he graduated in February 2016 with excellent results in the studies and in the state exams, obtaining a master's degree in the specialty "Law". Even during his student years, he showed a marked interest in the studied legal matters, incl. to matters beyond the scope of the curriculum. In this regard, he completed numerous specialized courses (10 in total) on specific legal topics in various renowned European and North American universities, which was helped by his excellent language training. After completing his higher education, Vasil Raichev gained significant and diverse practical experience as lawyer in a short time - he worked as an intern at a private bailiff, as a legal consultant and as a lawyer enrolled in the Sofia Bar Association. After a successful candidate-doctorate competition held in February 2020, he was enrolled as a full-time doctoral student in the professional field 3.6 Law, scientific specialty Civil Process at the Department of "Private Law Sciences" of the Faculty of Law at the UNSS with scientific supervisor Ass. Prof. Tanya Gradinarova PhD. During his studies as doctoral student, Vasil Raichev fulfilled his individual study plan, passing all exams (doctoral minimums) with excellent grades and led as a part-time

assistant seminar class on Civil Procedure Law for students in Law at the Faculty of Law of UNSS. In parallel with his doctoral studies, the dissertation student continues with successful practice of the legal profession, which also helps him in his scientific research. Both before he enrolled in doctoral studies and after that, the dissertation student Vasil Raichev showed significant publication activity. Since completing his education in the specialty of Law until now, he has numerous publications – a total of twelve, of which three (articles in distinguished legal journals) are specifically related to the topic of his dissertation work. Even this brief biographical and professional reference shows that the dissertation student has remarkably quickly established himself as a legal practitioner on one hand and as a young scholar-researcher, especially in the field of Civil Procedure Law, on the other hand.

2. General characteristics of the dissertation - relevance, significance, structure, research methods and content of the dissertation

2.1. Relevance and significance

The topic of the dissertation work has been chosen successfully and clearly outlines the subject of the scientific research. It is scientifically and practically significant, and for me - undeniably relevant. The reasons are mainly two. On one hand, some issues that the creditor's claims in the enforcement proceedings raise have been subject of research in scientific publications (articles, commentaries, etc.), but there is a lack of comprehensive dissertation or monographic research focused precisely on these claims in the Bulgarian legal literature. On the other hand, the topic is undeniably relevant due to the wide practical applicability of these claims, and especially the one under Art. 422, para. 1 of the Civil Procedure Code (CPC) after the introduction of execution order proceedings in 2008. Considering the often-contradictory judicial practice in cases initiated when these claims are presented, the need for their theoretical clarification with a view to overcoming these contradictions becomes obvious, incl. and by amendments to the existing legislation, with a view to which end several sensible proposals *de lege ferenda* have been made in the work. It is this actuality of the topic that probably provoked the author to proceed to a comprehensive analysis of the two claims - to bring out their characteristic features, to indicate their field of application and varieties, to outline the prerequisites for their admissibility and justification, to distinguish them from the debtor's claim protection, to explore many possible subjective and objective complications in their development, as well as a number of practical problems with which jurisprudence has dealt with since 2008.

2.2. Dissertation structure and research methods

The dissertation was developed in accordance with the requirements of Art. 27 of the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the

Republic of Bulgaria. It is structured correctly and is balanced. The separate parts follow logically one after the other, achieving meaningful integrity and completeness of the exhibition. It consists of an introduction, four chapters, a conclusion, and a bibliography (a list of references). The dissertation's volume covers the usual one and amounts to a total of 257 pages, of which 243 pages are of purely scientific content. There are 514 footnotes - not self-serving but aimed at the relevant specific problem discussed in the main text. The scientific apparatus used covers a total of 85 titles (including 19 in foreign languages) of study courses, monographs, articles, studies, and other sources in Bulgarian and foreign languages. It should be noted that the problems considered in the dissertation are not widely discussed in the Bulgarian and foreign literature. However, an impressive number of judicial acts are used - decisions and rulings mostly of the Supreme Cassation Court, but also older acts of the Supreme Court, as well as individual acts to other courts. In his research, the author has used many scientific methods. Along with the classical methods of scientific research - analysis, synthesis, induction, deduction and the traditional legal-dogmatic method in the field of the legal research, expressed in the known and widely practiced methods of interpreting legal provisions (linguistic, logical, systematic, etc.), the author also skillfully used the legal historical and comparative law methods, which on the one hand clarify the problematic moments of the creditor's claims in the enforcement proceedings discussed in the work, and on the other hand, they help the author to argue those he supports in the dissertation.

2.3. Content of the dissertation (brief presentation)

The text begins with an introduction, in which the author clearly and correctly outlines the subject of his scientific research (distinguishing it from an object of research), its scope, goals, tasks, problematic moments, as well as the methods of scientific research used. The first chapter is devoted to a historical and comparative legal overview of creditor protection. Numerous facts and curious details related to its historical development in our country and in other countries from ancient times to present days, as well as the peculiarities of its regulation in foreign national legislation currently in force (France, Germany, United Kingdom, USA, Russia, Norway, Serbia, etc.). The author has discussed the roots of creditor protection and the prerequisites for its settlement in the context of the socio-political and economic environment in different historical periods. Many historical documents are cited, as well as texts of prominent philosophers (Montesquieu, Kant). Despite the obviously rich cognitive nature of the presentation in this chapter (the author can be congratulated for his apparently great research efforts), it should be noted that it is too broad and affects issues outside the topic of the dissertation (claims of the creditor in enforcement proceedings), incl. general issues of the protection of the creditor with material law but not only with procedural instruments. It seems to me that in this part the text could have been

shortened a little, so as not to leave the impression that the author is unnecessarily expanding it by deviating from the specific topic.

In the second chapter of the dissertation, entitled "General characteristics of the creditor's claim protection in enforcement proceedings", some general theoretical issues are considered. The author has clarified the concept of "creditor" in detail, skillfully compared it with the concept of "claimant", discussed the specifics of the various means of protection, made detailed distinctions between the creditor's claim protection in enforcement proceedings and the general claim protection and the debtor's claim protection. The exposition in this chapter is distinguished by good argumentation and lays a good theoretical and conceptual basis for the specific subsequent examination of the two claims of the creditor in the enforcement proceedings.

The next two chapters - third and fourth - are respectively dedicated to the claims under Art. 422, para. 1 and Art. 464, para. 1 of the Civil Procedure Code, which the legislator has arranged to protect the interests of the creditor in enforcement proceedings. These chapters occupy a central place in the dissertation work and contain the most theoretical and practical-applied contributions of the author to the development of Bulgarian legal science in the field of civil process. The areas of application of the two claims, their subject matter and varieties, jurisdiction and jurisdiction, the prerequisites for their presentation, the distribution of proof responsibilities, the possible complications that may arise during the development of the proceedings, the consequences of the court decisions on these two claims, etc. The author has devoted considerable attention to numerous problems that these claims pose in judicial practice, such as the legal interest in presenting them, changing the grounds and the amount of the claim, switching from declarative to condemnatory and vice versa, claim's security, etc. Courageous scientific theses such as e.g., for the non-essential surrogacy nature of the claim under Art. 464, para. 1 of the CPC, the possibility of this claim being not only negative declarative, but also reprehensible, etc. This part of the dissertation shows the significant practical experience of the author. Most of the points he makes are solidly and convincingly argued, although there are, in my opinion, some that are hard to share (e.g., the designation of the claims as "hybrid-type"). However, the latter does not mean at all that the questions raised should not be the subject of a full-fledged scientific discussion, which the dissertation student skillfully provokes without imposing his opinion as the only correct one. Because of the detailed analysis of the two claims and the practical problems brought out by the author, which are mainly faced by the judicial practice, the author has also made number of reasonable proposals for improving the current legislation (*de lege ferenda*), representing an original contribution to the Bulgarian procedural literature.

In the conclusion, the most important results of the scientific research are summarized and

presented in a synthesized form, the contributing points are brought out according to the author's opinion and his proposals *de lege ferenda* are listed. A positive impression is also made by the fact that, along with the analysis of the considered legal institutes, made in the main part of the dissertation, the author brings out and outlines the trends in their development, which he indicates in the concluding part of his work.

4. General evaluation of the dissertation and the qualities of the dissertation student as a researcher of legal problems

In general, the dissertation work is distinguished by the richness of the hypotheses examined by the author, I would even add comprehensiveness. The exhibition is well structured and has a finished look. The language is accurate (with few exceptions) and understandable, and the presentation style is high. Most of the arguments held by the author are logically and thoroughly argued with arguments drawn mainly from an independent in-depth analysis of judicial practice, but also from the scientific apparatus with which the author skillfully handles. My overall impression upon reading the dissertation work is that the dissertation student has in-depth knowledge in the field of civil procedural law, is familiar with the regulation of the studied legal phenomena in many foreign countries, demonstrates very good abilities for independent scientific research and shows scientific courage to state clearly support his opinions, as well as to criticize, but using scientific arguments. In addition, it should be noted that the author is aware of the Bulgarian judicial practice in detail and can critically analyze it, he is acquainted with the issues under consideration from a practical point of view, which allows him to highlight the important practical-applied problems, to focus his research efforts on them and to offer his interpretation, and where necessary to make suggestions for an alternative interpretation and application of the law adopted in practice. The presentation also shows that the author knows how to conduct an ethical and fruitful extramural scientific discussion with the authors cited by him, regardless of whether he shares or disputes their opinion on one or another issue considered by him in the work.

4. Scientific and scientific-applied contributions

The dissertation reveals numerous scientific and scientific-applied results, which can be defined as contributions to the development of legal science in our country, and in particular procedural science. It should be noted that the work also contains purely practical contributions, mostly related to judicial practice. Without claiming to be comprehensive, the more important contributing points, in my opinion, are the following:

- the dissertation represents the first complete and systematic theoretical and practical-applied study in the Bulgarian legal literature, which is dedicated and focused specifically on the claim protection of the creditor in enforcement proceedings and as such represents a scientific

novelty.

- the detailed and original historical and comparative legal review, especially in that part of it, which is specifically related to the procedural tools for protecting the creditor's interest in the enforcement process.

- the outline of the scope, comparison, and clear distinction of the concepts of "creditor" on one hand and "claimant" on the other.

- a comprehensive review of the judicial practice on many issues related to the creditor's claims in the enforcement proceedings and its critical analysis.

- the original comparison between the claims under Art. 422, para. 1 of the CPC and the one under Art. 464, para. 1 of the CPC and deriving the common and the different between them - the first defends the creditor's own claim, and the second - disputes the claim of a competing creditor, as well as the conclusion that both claims can be as an ascertainable, as well condemnatory, indicating the prerequisites for this.

- the well-argued thesis that the expiration of the term under Art. 415, para. 5 CPC excludes only the claimant's right to benefit from the issued execution order and from the fiction that the claim was brought from the date of submission of the application for issuing the order, but does not extinguish the creditor's material right, which can also be protected under the general rules of claim processing.

- the conclusion that the claim under Art. 464, para. 1 of the CPC can be condemnatory by outlining the necessary prerequisites.

- the original and, in my opinion, well-founded thesis that the claim under Art. 464, para. 1 of the CPC Code reveals signs of a surrogacy claim since through it the creditor, although not a procedural substitute, exercises the right of his debtor to challenge the claim of the competing claimant.

- the conclusion that the subject of the claim of the creditor disputing a claim of another creditor can also be a public claim by its nature and source.

- the justified opinion that the claim of the creditor disputing a claim of another creditor can be filed as a partial one.

- the multitude of reasonable proposals for improving the legislation (*de lege ferenda*) relating to the claim under Art. 422, para. 1 of the CPC and to the claim under Art. 464, para. 1 of the CPC which is also formulated as specific normative provisions.

- the daring, but for me correct, principled opinion expressed by the author, supported by arguments drawn mostly from practice, that the interpretative powers of the Supreme Cassation Court under Art. 124 of the Law on the Judiciary, which would divert Bulgarian jurisprudence from

the tendency to create mandatory "judicial precedents", which would, on the one hand, give greater freedom to judges to adapt their acts to the specifics of the case under consideration, and on the other hand would stimulate the legislator to promptly fill the gaps in the normative acts and their amendment with a view to adapting the rules they contain to the dynamically changing social and economic environment.

5. Critical notes and recommendations

I find it difficult to make critical remarks about the thesis submitted for public defense, related to its structure and scope, as well as the correctness of the author's convincingly defended theses, albeit with some rare exceptions. However, I can note the following:

- the presentation in the first chapter in some places, as noted above, goes beyond the scope of the specific topic of the dissertation work and could be shortened.

- the introduction and use of the concept of "hybrid-type claims", such as the considered claims of the creditor in the enforcement proceedings, according to the author, is not successful for me. In my opinion, a legal phenomenon would be of a "hybrid type" if it simultaneously possesses some of the features of two or more other phenomena. The argument that since the claims at issue can be both ascertainable and condemnatory does not warrant the conclusion that they are a hybrid type claim. By this logic, the claim of ownership would also be a "hybrid" one, as it could be ascertainable and condemnatory on whose actual possession the thing in question is. And as if this new concept would create a "normative tension" with the provisions of Art. 124 of the CPC which determine the types of claims.

- the work would have benefited if the author had also considered the hypothesis in which the issued and contested execution order was subsequently invalidated due to the inadmissibility of the proceedings and the practical issues arising in this connection with the exclusion of the defendant's objections within the period under Art. 133 of the CPC on the initially filed ascertainable action under Art. 422 of the CPC and subsequently switching to a condemnatory one if e.g. the statute of limitations expired after the submission of the application for the issuance of the order, but the invalidation results from a judicial act that entered into force after the expiration of the one-month period from filing the claim under Art. 422 of the CPC.

- I also recommend supplementing the arguments in support of the thesis, correct in my opinion, that the claim under Art. 464, para. 1 of the CPC has a "non-essential surrogacy character", incl. with arguments drawn from the provisions of Art. 134 of the Law on Obligations and Contracts.

- some inaccuracies have been made in some places in the text - e.g., on page 181 the expired statute of limitations is considered as a fact that leads to the non-obligation of the claim,

also on page 203 it is written that "... the contested claim does not exist due to ... repayment of the claim as a result of the expired statute of limitations". In the given examples, it is not considered that the consequences of the expiration of the limitation period do not occur automatically but are relieved by the person in whose favor it has expired, since according to Art. 120 of LOC limitations does not apply ex officio.

- I do not share the author's opinion that the claim under Art. 464, para. 1 CPC should be regarded as invaluable (p. 189).

- as a technical and formal remark, the lack of a declaration of originality can also be pointed out, which, however, can be easily removed.

With the above notes and recommendations, the author, at his discretion, can comply, if he decides to publish his research work, which I personally highly recommend, as the work would be extremely useful to all legal practitioners, as well as civil process lecturers and researchers. However, my notes on this point in no way change the excellent impression of the dissertation work and its significant scientific and scientific-applied results.

6. Evaluation of the author's abstract and publications on the topic of the dissertation

The submitted abstract consists of 30 pages. It briefly outlines the subject and objectives of the study, as well as the methods used. In a concise and systematized form, the content of the dissertation, as well as the main scientific and scientific-applied results achieved, are truthfully and accessible, and the author's opinion regarding the scientific contributions made and proposals for improving the legislation is correctly expressed. The exposition in the abstract is clear, synthesized and provides a good opportunity for an initial orientation in the most important problems from a theoretical and practical point of view, investigated in the work, as well as for the author's position on each of them and his proposals de lege ferenda for improving the current legislation. In the relatively short time since completing his higher education until now (2016-2023), the dissertation student has made a significant number of publications - 12 (twelve), three of which are devoted to perhaps the most significant problems that the creditor's claims in the executive production sets and which are covered, further developed, and subsequently incorporated in its entirety in his dissertation work. These author publications cover the normatively established minimum national scientific criteria. Through them, part of the author's original theses has been popularized and have become available to the legal community - academic and legal practitioners. With their thoroughness, they reinforce the impression that the dissertation student has remarkable knowledge in the field of civil procedure law, as well as excellent abilities for independent scientific research, which, I am sure, will continue and deepen in the years to come.

6. Conclusion

In view of the above, I consider that the dissertation submitted for public defense on the topic "Claims of the creditor in enforcement proceedings" with author Vasil Raychev Raychev fully meets the requirements stipulated in Art. 6, para. 3 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and Art. 27 of the Regulations for its implementation. I confidently give a positive assessment in the sense of Art. 10, para. 1, ex. 2 LDASRB of the defended dissertation work, which is why I will vote in support of a proposal to award the educational and scientific degree "doctor" to the author of the dissertation - Vasil Raichev Raichev in the scientific specialty "Civil Process", professional range 3.6. "Law".

24.08.2023

Member of the scientific jury:

(Ass. Prof. Miroslav Dimitrov PhD)